



ACADEMIE VOOR
GEESTESWETENSCHAPPEN



Stagehandleiding

Geestelijk Begeleider



Versie: mei 2024

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Academie voor Geesteswetenschappen.

© 2024 Academie voor Geesteswetenschappen

Inhoud

VOORWOORD	4
1 STAGE GEESTELIJK BEGELEIDER: ALGEMEEN	4
GEDEFINIEERD.	
1.1 Algemene leerdoelen stage	5
1.2 Start en duur van je stage.....	6
1.3 Aangepaste regelingen m.b.t. stage	6
2 VOORAFGAAND AAN JE STAGE	7
2.1 Voorwaarden om te kunnen beginnen aan je stage	7
2.2 Voorwaarden en verwachtingen m.b.t. je stageplek	7
2.3 Zoeken naar een stageplek	7
3 GEDURENDE JE STAGE	9
3.1 De begeleidingsstructuur.....	9
3.2 Kennismakingsgesprek met je externe stagebegeleider	10
3.3 Wederzijdse verwachtingen	11
4 STAGEOPDRACHTEN	13
4.1 Stagewerkplan opstellen	13
4.2 Leerdoelen formuleren	13
4.3 Beschrijving (visie) stage-instelling/stagepraktijk	15
4.4 Het schrijven van je stageverslag	15
4.5 Richtlijnen stageverslag en inleverprocedure	16
5 BEOORDELING VAN JE STAGE	17
5.1 Eindbeoordeling	17
5.2 Herkansing	17
6. OVERIGE INFORMATIE	18
6.1 Het afbreken van de stage.....	18
6.2 Ziekte of verzuim tijdens de stage	18
6.3 Vakantie.....	18
6.4 Klachten en problemen	18
BIJLAGE 1: FORMULIEREN	20
STAGE-OVEREENKOMST	21
FORMULIER STAGELEERDOELEN (bij aanvang stage).....	22
REGISTRATIEFORMULIER STAGE-UREN	23
EVALUATIEFORMULIER STAGE VOOR DE STAGE-INSTELLING.....	24
BIJLAGE 2: STAGEOPDRACHTEN	25
Stageopdracht 1	25
Stageopdracht 2	25
Stageopdracht 3	25

BIJLAGE 3: ERKENNING EN REGISTRATIE BEROEPSVERENIGING.....	27
Algemene informatie over de RING-GV-procedure.....	27
Opdracht 1	28
Opdracht 2	28
BIJLAGE 4: UITGANGSPUNTEN OPLEIDING GEESTELIJK BEGELEIDER	29
4.1 Vormgeving opleiding Geestelijk Begeleider	29
4.2 Kopstudie Geestelijk Begeleider (twee jaar)	29
4.3 Eindtermen en leerdoelen opleiding GB	31
4.4 Competentieprofiel Geestelijk Begeleider	32
4.5 Beroepsprofiel Geestelijk Begeleider	34
Wat is en doet een Geestelijk Begeleider?.....	34
Kennis en vaardigheden van de Geestelijk Begeleider.....	34
Arbeidsmarktperspectieven.....	35

Voorwoord

Beste student,

Voor je ligt de praktijkhandleiding van de opleiding Geestelijk Begeleider (GB) aan de Academie voor Geesteswetenschappen (AvG). De praktijk is een essentieel onderdeel van je studie: je stage bereidt je voor op zelfstandig functioneren in de beroepspraktijk.

De praktijkstage en het opdoen van praktijkervaring is belangrijk vanuit competentie management. In een persoonlijk ontwikkelingsplan formuleer je je competenties in leerdoelen en dat koppel je aan de praktijk en de stage. Daarbij kun je persoonlijke behoeften en voorkeuren hebben voor een bepaalde stageplek om deze leerdoelen te verwezenlijken.

Om de praktijk en stage succesvol te laten verlopen, is een goede voorbereiding noodzakelijk. Deze handleiding biedt je de benodigde informatie: de nadruk ligt grotendeels op stagevoorbereiding, -uitvoering en -evaluatie. Naast de stage wordt er in een aantal modules van de opleiding GB ingegaan op de praktijk(ervaringen).

Ook is deze praktijkhandleiding gericht op de voorbereiding voor de individuele toetsingsprocedure van de SKGV (Stichting Kwaliteitsregister Geestelijke Verzorgers) en de erkenningsprocedure door RING-GV (Raad voor Institutioneel-Niet-Gezonden Geestelijk Verzorgers), na afloop van de opleiding. Deze erkenning is onder andere een voorwaarde voor lidmaatschap van de VGVZ (Vereniging van Geestelijk Verzorgers). Voor sommige functies in de sfeer van geestelijke begeleiding wordt naast je diploma ook registratie in het kwaliteitsregister gevraagd.

De opleiders tot Geestelijk Begeleider aan de Academie zijn jou bij vragen en problemen graag behulpzaam. Je eerste aanspreekpunt op de Academie, voorafgaande aan de stage, is de leertrajectbegeleider, die aan jouw jaargroep verbonden is. Tijdens je stage is vooral je interne stagebegeleider jouw gesprekspartner op de Academie.

Wij wensen je leerzame en vooral plezierige praktijkervaringen in je stageperiode toe!

De leertrajectbegeleiders en stagecoördinator.

1 Stage Geestelijk Begeleider: algemeen

Het praktijkgerichte deel van de opleiding tot Geestelijk Begeleider neemt een belangrijke plaats in. De stage is daarin van het grootste belang, omdat hij voorbereidend is op het zelfstandig functioneren in de beroepspraktijk.

Bij de start van de opleiding wordt aandacht gegeven aan de voorbereiding, uitvoering en verwerking van de stage. Het einddoel is het integreren van deze belangrijke praktijkervaring in de route naar het erkende SKGV-diploma en – indien je dat wenst – daarna in de route naar erkenning als lid van de VGVZ via de RING-procedure.

In de opleiding is er bovendien parallel aan je stage een groepssupervisie opgenomen, die belangrijk is voor de beroepsontwikkeling. Supervisie betekent leren te leren van werkervaringen door middel van begeleide zelfreflectie. De persoon van de Geestelijk Begeleider met zijn/haar persoonlijke kwaliteiten als hulpverlener is immers het instrument in het beroepsmatig handelen.

In deze praktijkhandleiding vind je informatie over de stage. In het hiernavolgende komen allereerst in paragraaf 1.1. de leerdoelen van de stage aan de orde. In paragraaf 1.2. wordt ingegaan op de start en duur van de stage. In paragraaf 1.3 komen aangepaste regelingen aan de orde voor studenten met relevante werkervaring.

1.1 Algemene leerdoelen stage

De praktijkstage heeft de volgende algemene leerdoelen.

Als stagiair(e):

- heb je kennis van de opleiding geestelijk begeleider (zie bijlage 4);
- heb je inzicht in organisatie, visie, beleid en beslissingsstructuur van de instelling of organisatie waar je stage loopt;
- ben je in staat samen te werken met collega's en in multidisciplinair teamverband;
- kun je een professionele relatie met cliënten aangaan en onderhouden;
- kun je kennis, inzichten en vaardigheden toepassen die nodig zijn voor een professionele beroepsuitoefening als Geestelijk Begeleider om mensen te begeleiden bij levensvragen, levensproblemen en zingeving;
- heb je inzicht in je eigen houding en gedrag ten opzichte van cliënten;
- kun je theorie en praktijk integreren. Dit blijkt uit een adequate verslaglegging van de door jou gemaakte stageopdrachten;
- heb je inzicht gekregen in welke specifieke waarde geestelijke begeleiding heeft, zoals het is uitgewerkt in het onderwijsprogramma van de Academie:
 - Hoe onderscheidt het zich van bestaande begeleidingsvormen/methodieken?
 - Waar zijn raakvlakken en verbindingen?
 - Wat kan de toegevoegde waarde zijn?
 - Wat heb je door het onderwijsprogramma van de Academie kunnen toevoegen aan je stageplek?;

- kun je reflecteren op hoe je eigen hermeneutische competentie zichtbaar is geworden in je stage;
- kun je reflecteren op hoe je begeleidingsmethodieken GB hebt ingezet in je stage;
- onderzoek je hoe je je stage-ervaring gaat gebruiken voor het verwoorden van jouw eindprofiel als Geestelijk Begeleider, met daarin je eigen levensvisie en hoe de stage-ervaring van invloed is op je toekomstige praktijk.

1.2 Start en duur van je stage

Je stage start idealiter aan het eind van het derde of aan het begin van het vierde leerjaar.

Je kunt het aantal uren verspreiden over een aantal maanden.

Je stage omvat minimaal 300 uur. Daarvan besteed je minstens 260 uur in het beroepenveld van de Geestelijk Begeleider. 40 uur wordt gerekend voor het invullen en laten invullen van de formulieren (zie bijlage 1) en het voldoen aan de stage-opdrachten (zie bijlage 2), uitmondend in het stageverslag.

1.3 Aanvraag tot vrijstellingsdeel stage

Voor studenten met recente, relevante ervaring is er een aangepaste regeling m.b.t. stage. Hierop kun je een beroep doen indien je:

- praktijkervaring hebt als coach, consultant, maatschappelijk werker, psychosociaal werker e.d.;
- ruime, d.w.z. meerdere jaren, gesprekservaring hebt als vrijwilliger, bijv. in een hospice, gevangenis, centrum voor levensvragen e.d.;
- op W.O.-niveau actuele en ruime gesprekservaring hebt in een professionele praktijk als psycholoog, psychotherapeut, predikant e.d.

Een verzoek voor de aangepaste regeling dien je te onderbouwen door een portfolio met bewijsstukken en een rapportage waarin je reflecteert op je ervaring. Daarin neem je je GB-identiteit en je GB-competenties op. Dat kan leiden tot een vrijstelling van maximaal 120 uur praktijkstage. Het bespreken en beoordelen van deze zogenaamde vrijstellingsrapportages wordt gedaan door jouw leertrajectbegeleider.

De aanvraag voor deze regeling doe je zo vroeg mogelijk bij de start van de opleiding en in ieder geval voor aanvang van je oriëntatie op en uitvoering van de stage.

In het volgende hoofdstuk komen de voorwaarden voor het kunnen lopen van de stage aan de orde en wordt verder ingegaan op het zoeken naar een stageplek.

2 Voorafgaand aan je stage

Om de stage tot een succes te maken, wordt een aantal voorwaarden gesteld m.b.t. het kunnen beginnen aan de stage (paragraaf 2.1) en m.b.t. de stageplek (paragraaf 2.2). Het zoeken naar een mogelijke stageplek komt daarna (paragraaf 2.3) aan de orde.

2.1 Voorwaarden om te kunnen beginnen aan je stage

Binnen de leertrajectbegeleiding is de inleiding op de stage en de vervolgbegeleiding voor jouw jaargroep opgenomen. Tevens zijn binnen deze vorm van begeleiding essentiële verwerkingsopdrachten opgenomen aangaande de onderwezen modules. Wanneer de leertrajectbegeleiding met goed gevolg is ingezet en in goed proces verloopt, kun je starten met de stage.

2.2 Voorwaarden en verwachtingen m.b.t. je stageplek

Een belangrijke voorwaarde is dat de stage-instelling of stagepraktijk je de mogelijkheid kan bieden om aan je verdere ontwikkeling van de beroepscompetenties van Geestelijk Begeleider te kunnen werken.

De externe stagebegeleiding wordt gegeven door een professional uit het werkveld. Je verricht tijdens de stage activiteiten die passen binnen de competenties van het beroep Geestelijk Begeleider (zie bijlage 4.4).

Bij de keuze voor je externe stagebegeleider spelen de volgende criteria een rol:

- professionele status (als Geestelijk Verzorger of Geestelijk Begeleider) in een instelling of zelfstandige praktijk op het gebied van geestelijke begeleiding; in bepaalde gevallen kan afgeweken worden van de status van Geestelijk Verzorger of Geestelijk Begeleider. De bepaling hiervan gebeurt in overleg met de stagecoördinator.
- goede bekwaamheid;
- ten minste drie jaar beroepservaring ogv geestelijke verzorging/ begeleiding;
- geschiktheid om aankomende collega's te begeleiden;
- bij voorkeur lid van de VGVZ.

(Enigszins) aangepaste vormen van stage moeten met de stagecoördinator overeengekomen worden.

2.3 Zoeken naar een stageplek

Het is de bedoeling dat je zelf op zoek gaat naar een stageplek en zelf afspraken maakt met je externe stagebegeleider. Het is verstandig om ten minste drie maanden vóór aanvang van de stageperiode al activiteiten te ontplooiën om een stageplek te vinden.

Instellingen van de (geestelijke) gezondheidszorg zoals bijvoorbeeld ziekenhuizen, verpleeghuizen, psychiatrische inrichtingen, verzorgingshuizen en centra voor levensvragen zijn mogelijke stageplekken voor geestelijk begeleiders. Daarnaast bieden vormingscentra, instellingen binnen justitie en defensie ook mogelijkheden. Stage in een zelfstandige professionele praktijk kan ook een (aanvullende) stageplek zijn. De Academie zet de uitvoering van geestelijke begeleiding graag in de volle breedte op de kaart.

Als je een stageplek op het oog hebt, neem dan contact op met de door jou gekozen stagebegeleider van de AvG voor goedkeuring van de stageplaats. Toon aan waarom de door jou gekozen stageplek voldoet aan de eerder genoemde criteria. Na goedkeuring door deze interne stagebegeleider kan je (nader) contact opnemen met de desbetreffende instelling of praktijk om de mogelijkheden voor een stage (verder) te bespreken.

Mocht het niet lukken om een stageplek te vinden, dan kan de stagecoördinator van de AvG je helpen met het zoeken naar een geschikte stageplaats. De stagiaire blijft eerst verantwoordelijke voor het vinden van een geschikte plek.

In het volgende hoofdstuk komen allerlei zaken aan de orde die met de inhoud van de stage zelf te maken hebben.

3 Gedurende je stage

De opbouw van dit hoofdstuk is als volgt: allereerst wordt in paragraaf 3.1 ingegaan op de begeleidingsstructuur van je stage. De belangrijkste punten van het kennismakingsgesprek met je externe stagebegeleider komen in paragraaf 3.2 aan de orde. Vervolgens komen in paragraaf 3.3 de verwachtingen over en weer aan bod.

3.1 De begeleidingsstructuur

Een aantal personen is betrokken bij je leerproces tijdens je stage:

De stagecoördinator van de Academie

De stagecoördinator draagt de overall-zorg van de GB-stage als geheel. Hij/ zij onderhoudt de contacten met de leertrajectbegeleiders en de interne stagebegeleiders. Hij/ zij faciliteert het onderling overleg en afstemming. Bij onvoorziene problemen wordt de stagecoördinator ingelicht en indien nodig zal hij/ zij een overleg initiëren. Na afloop van de stage, die met goed gevolg is afgerond, wordt de stagecoördinator door de interne stagebegeleider op de hoogte gebracht. Alle instellingen/ praktijken waar GB-stagiaires stage hebben gelopen worden geïnventariseerd door de stagecoördinator. De stagehandleiding krijgt de update door de stagecoördinator wanneer dat van belang is.

De leertrajectbegeleider van de Academie

Zoals hierboven beschreven leidt de leertrajectbegeleider de stage in voor jouw jaargroep. Hij of zij duidt de randvoorwaarden voor je stage aan en geeft nadere informatie op inhoudelijk en organisatorisch gebied. Deze begeleider kan je verwijzen naar docenten van de AvG, die als interne stagebegeleiders kunnen fungeren. De leertrajectbegeleider kan tevens zelf vanuit het overleg met de student de interne stagebegeleider worden.

De interne stagebegeleider van de Academie

De interne stagebegeleider begeleidt en ondersteunt jou vanuit de Academie. Bij aanvang, ongeveer halverwege en aan het einde van je stage neem je contact op met de interne stagebegeleider om in samenwerking met jou en de externe stagebegeleider je stage op te starten, tussentijds te monitoren en de afronding daarvan te organiseren. Hij of zij ontvangt van jou alle ingevulde stageformulieren en beoordeelt het door jou geschreven stageverslag, waarin je stageopdrachten zijn uitgewerkt. Je rapporteert verder aan je interne stagebegeleider langs welk patroon van afspraken je aan het vereiste aantal stage-uren komt.

De externe stagebegeleiding

Je externe stagebegeleider is de Geestelijk Begeleider of Geestelijk Verzorger of anderszins professional die verbonden is aan de organisatie of praktijk waar je stage loopt en die jou begeleidt in je stageproces.

Drie driegesprekken

Er vinden dus drie driegesprekken plaats:

1. Het eerste driegesprek draait om de kennismaking (zie nader bij 3.2) en het bespreken van jouw leerdoelen. Rond of tijdens deze gelegenheid wordt de stage-overeenkomst ondertekend door de interne en externe stagebegeleider. Je leerdoelen kan je evt. voorafgaand aan het driegesprek persoonlijk bespreken met je interne stagebegeleider. De frequentie van de stagegesprekken tussen de stagiaire en de externe stagebegeleider wordt in dit gesprek ook besproken.
2. Het tweede driegesprek biedt de gelegenheid om tussentijds te evalueren en zo mogelijk bij te sturen. Ondersteunend voor de student werkt het schrijven van tussentijdse verslagen.
3. Het derde driegesprek concentreert zich op het bespreken van het evaluatieformulier (zie bijlage 1) en het stageverslag. Voorafgaand aan dit gesprek heeft de student het evaluatieformulier door de externe stagebegeleider laten invullen. Dit formulier wordt voordat het laatste driegesprek gevoerd wordt onder de aandacht gebracht van de student en de interne stagebegeleider. De interne stagebegeleider geeft de eindbeoordeling, waarbij hij of zij zich oriënteert op de beoordeling van de externe stagebegeleider.

De drie driegesprekken vinden in openlijke sfeer plaats.

Je supervisor

Parallel aan je stage volg je een groepssupervisie. In deze supervisie leer je om systematisch en methodisch te reflecteren op de praktijkervaringen die je hebt opgedaan in je stage. De supervisor zal altijd vragen naar de betekenis die bepaalde ervaringen voor jou hebben in jouw leerproces en voor gedragsalternatieven die je mogelijk daarbinnen kan ontwikkelen. Supervisie leidt via de weg van zelfreflectie tot zelfverdieping, waarbij de supervisor en jouw groepsgenoten een spiegelfunctie hebben. Dit is geen beoordelende rol. De supervisor beoordeelt wel of je aan de supervisieverplichtingen hebt voldaan en of je het geleerde hebt kunnen integreren in een professionele houding.

3.2 Kennismakingsgesprek met je externe stagebegeleider

Een goed kennismakingsgesprek vormt de basis voor een goede samenwerking en een leerzame periode voor jou als stagiair(e) in de praktijk.

In het kennismakingsgesprek dient aan een aantal punten aandacht te worden besteed:

- De externe stagebegeleider geeft informatie over het reilen en zeilen van de instelling of praktijk;
- De externe stagebegeleider geeft relevante informatie over cliënten op je stageplaats met het oog op een zo goed mogelijke begeleiding;
- Jullie dienen in te gaan op wederzijdse verwachtingen voor wat betreft de begeleiding. Wat verwacht de externe stagebegeleider van jou als stagiair(e)? Hoe dien je je op te stellen? Wat zijn zaken waar de betreffende begeleider extra op let? Wat zijn de verwachtingen van de begeleider? Wat moet je beslist niet doen?

- Omgekeerd kan je als stagiair(e) in zo'n gesprek jouw verwachtingen kenbaar maken. Welke verwachtingen heb je met betrekking tot de begeleiding? Waar zou je graag extra aandacht voor willen hebben?
- Het bespreken van jouw leerdoelen en de uitvoering daarvan. Waar wil je aan gaan werken? Waar heb je extra hulp bij nodig? Welke plaats wil je externe stagebegeleider daarbij innemen?

3.3 Wederzijdse verwachtingen

Wat er van jou wordt verwacht

Je bent een Geestelijk Begeleider in opleiding, die zich oriënteert op het beroepenveld en daarin stageopdrachten uitvoert. Je stageplek kan er op rekenen dat je tijdens je stage al veel beroepscompetenties beheerst. Verder wordt van jou verwacht dat je:

- Een professionele werkhouding laat zien. Je conformeert je aan de geldende waarden en normen van de stageplek. Je neemt de aldaar heersende normen van omgang en fatsoen in acht. Je komt steeds op tijd en houdt je aan gemaakte afspraken. Je bent gemotiveerd.
- Initiatief neemt voor gesprekken met je externe stagebegeleider. Bij vragen of problemen trek je bijtijds aan de bel.
- Integer omgaat met de vertrouwelijke informatie die jou ter kennis komt.
- Naast de positie van stagiair(e) ook de rol van representant en ambassadeur van de Academie vervult. Plaatsingsmogelijkheden van toekomstige stagiair(e)s hangen mede af van de indruk die jij maakt.

Wat jij kunt verwachten

Je mag van de instelling of praktijk waar je stage loopt verwachten dat er begeleiding en faciliteiten worden geboden voor jouw leerproces en het uitvoeren van je stageopdrachten.

Van je externe stagebegeleider wordt verwacht dat hij of zij:

- De tijd kan en wil nemen om jou als stagiair(e) voldoende aandacht te geven en voldoende tijd voor jou beschikbaar maakt voor vragen die jij hebt en het geven van feedback aan jou. Let wel: het initiatief komt veelal van jou. Houd hierbij rekening met de vaak schaarse tijd van je externe stagebegeleider. Bereid deze gesprekken daarom goed voor.
- Jou de mogelijkheid biedt je te oriënteren op het beroepenveld.
- Jou voldoende de gelegenheid biedt tot participatie op het gebied van de geestelijke begeleiding.
- Zich medeverantwoordelijk voelt voor een goed verloop van jouw individuele leerroute.
- Met jou overlegt over de inhoud van je leerdoelen en de uitvoering daarvan.

- Samen met jou de gelegenheden onderzoekt waarbij jij het kenmerkende pakket van de opleiding kunt inzetten. Begrippen als geestelijke begeleiding, spiritualiteit, levensbeschouwing en zingeving kunnen dan getoetst worden aan de praktijk.
- Jou activiteiten laat verrichten die passen binnen de stagedoelstelling en de door jou opgestelde leerdoelen.
- Jou de tijd en medewerking verleent om de stageopdrachten te kunnen volbrengen.
- Jou toestaat om fouten te maken. Je moet uiteraard wel de gelegenheid krijgen om te leren.
- In geval van problemen met jou overlegt en indien nodig ook met de interne stagebegeleider of de stagecoördinator.
- Aan het eind van de stage een evaluatieformulier invult met betrekking tot jouw functioneren tijdens de stage en je een beoordeling geeft.

Om duidelijkheid te verschaffen en mogelijke teleurstellingen te voorkomen is het belangrijk deze punten aan het begin van je stage nog eens goed met elkaar door te spreken.

In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan op de stageopdrachten.

4 Stageopdrachten

Aan elke stage zijn stageopdrachten verbonden. Hieronder komen achtereenvolgens aan de orde het opstellen van je stagewerkplan (paragraaf 4.1), het formuleren van je leerdoelen (paragraaf 4.2), het beschrijven van (de visie) van je stageplek (paragraaf 4.3), het schrijven van je stageverslag (4.4), de richtlijnen daarvoor en de inleverprocedure (paragraaf 4.5).

Voor de samenvatting van deze opdrachten wordt verwezen naar bijlage 2.

4.1 Stagewerkplan opstellen

Voor de start van je stage stel je een stagewerkplan op. Dit plan bestaat uit twee delen:

- a. Beschrijf m.b.t. competenties zo concreet mogelijk je startsituatie: over welke kennis, kwaliteiten, vaardigheden en houding beschik je al? Benoem dit zo concreet mogelijk.
- b. Vervolgens ga je in op de vraag wat je aan het einde van de stage bereikt wil hebben in drie tot vijf leerdoelen. Beschrijf deze leerdoelen en gebruik hiervoor het Formulier Stageleerdoelen (zie bijlage 1b). Doe dat zo concreet mogelijk volgens de SMART-methode (zie hieronder). Houd hierbij rekening met de algemene leerdoelen van je stage en de competenties. Je leerdoelen corresponderen met de algemene leerdoelen van de stage. Zorg dat aan elke activiteit een leerdoel is gekoppeld.

Het stagewerkplan bespreek je bij voorkeur eerst met de door jou gekozen interne stagebegeleider om het vervolgens aan je externe stagebegeleider ter bespreking en goedkeuring voor te leggen.

4.2 Leerdoelen formuleren

In je stage werk je aan meerdere leerdoelen. Een leerdoel beschrijft zo exact mogelijk wat je wil bereiken, binnen een vooraf vastgestelde tijd. Bovendien moet het leerdoel haalbaar, acceptabel en meetbaar zijn. Om aan al deze criteria te voldoen, wordt bij het opstellen van leerdoelen vaak gebruik gemaakt van SMART-criteria. Deze criteria vormen een eenvoudige checklijst waarmee je nagaat of een leerdoel aan alle eisen voldoet.

SMART staat voor Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden.

Specifiek

Beschrijf het leerdoel als een vaardigheid. Het woordje 'kan' gebruiken in je zin, helpt hier meestal bij. Een leerdoel kan beginnen met: 'Ik kan....' of 'Ik ben in staat...'. Hier volgen enkele voorbeelden.

Aan het eind van mijn stage ben ik in staat:

- zelfstandig een ... uit te voeren.
- een ... op te stellen.
- samen met de cliënt de meest geschikte ... te selecteren.
- een anamnese af te nemen.
- een ... te schrijven.
- individuele gesprekken te voeren m.b.t. vragen rondom ...
- hulp en begeleiding te bieden via groepsgesprekken.

- te reflecteren op ...
- een bijdrage te leveren aan de discussies over de ethische opvattingen van de instelling.
- contacten te onderhouden met diverse betrokkenen bij de zorg- en hulpverlening.

Formuleer verschillende type doelen (organisatorische, inhoudelijke en persoonlijke leerdoelen), gekoppeld aan de specifieke competenties van Geestelijk Begeleider (bijlage 4.4).

Meetbaar

Als je doel niet meetbaar is, weet je nooit wanneer het behaald is. Je kunt verbeteringen beschrijven in termen van gedrag. Wat zie je gebeuren? Met name zichtbaar gedrag is gemakkelijk meetbaar.

Acceptabel

Wordt je leerdoel gesteund door de omgeving? Je hoeft niet zozeer de acceptatie van anderen te hebben, maar waar het wel om gaat is om de uiting van professioneel gedrag.

Realistisch

Is je leerdoel haalbaar? Geestelijk Begeleiders in opleiding kiezen vaak grote doelen die een significante verbetering of verandering moeten bewerkstelligen. In de praktijk blijkt dat het vaak beter werkt als je kleine, haalbare doelen kiest die je gemakkelijk kunt behalen.

Na het behalen van zo'n doel kan altijd gekeken worden wat een volgend doel kan zijn.

Je stagebegeleider kan bij zo'n vervolgoel met jou bespreken of je denkt dat je dat zelfstandig kunt realiseren of dat het een onderdeel moet zijn van verdere stagebegeleiding. Je blijft op die manier zelf verantwoordelijk voor verbetering en voor jouw verdere ontwikkeling m.b.t. de beroepscompetenties.

Tijdgebonden

Hoe lang denk je nodig te hebben om je leerdoel te bereiken? Een einddatum kiezen voor wanneer het doel bereikt moet zijn vormt een stok achter de deur. Doelen die geen einddatum kennen, hoeven immers nooit behaald te worden. De einddatum vormt een evaluatiemoment. In je stage kun je leerdoelen voor zowel korte als lange termijn opstellen.

4.3 Beschrijving (visie) stage-instelling/stagepraktijk

Van belang is om een globaal inzicht te krijgen in de instelling of praktijk waar je stage loopt en vanuit welke visie er wordt gewerkt. Je geeft hiervan een korte beschrijving en een schriftelijk commentaar. Verder koppel je deze beschrijving aan je persoonlijke visie als toekomstig professioneel geestelijk begeleider.

4.4 Het schrijven van je stageverslag

Aan het einde van de stageperiode schrijf je een stageverslag. In dat verslag werk je je stageopdrachten nader uit.

Ook werk je in het verslag je evaluatie uit naar aanleiding van de door jou geformuleerde leerdoelen. Op basis van bijvoorbeeld een kritische zelfevaluatie maak je de balans op van je competentiegroei en verworven kennis en vaardigheden. Je reflecteert op je werkzaamheden tijdens je stage en je ontwikkeling daarin.

De volgende punten neem je daarin op:

- Hoe heb je je stageperiode ervaren? Kwamen je verwachtingen overeen met je ervaringen? Viel het mee of juist tegen? Wat kwam bij jou positief over?;
- Wat heb je precies geleerd in relatie tot de beroepscompetenties? Beschrijf per gekozen competentie je groeiproces en eventuele belemmeringen en/of nieuwe leervragen;
- Wat vond je moeilijk? Wat ging je makkelijk af? Ben je iets uit de weg gegaan? Waarin heb je daarentegen juist een uitdaging gezocht? Waarbij heb je ondersteuning gevraagd van je stagebegeleider en waarom?;
- Geef aan wat je, terugkijkend, anders had willen of moeten doen en hoe;
- Wat heeft jouw stage bijgedragen aan het beeld dat je nu hebt over jouw ontwikkelingsmogelijkheden en ontwikkelingsdoelen in geestelijke begeleiding? Welke inzichten neem je mee naar het formuleren van je persoonlijk profiel?;
- Hoe heb je invulling gegeven aan de hermeneutische competentie?;
- Hoe heb je de begeleidingsmethodieken GB ingezet in jouw praktijk?

Evalueer elk leerdoel door te beschrijven hoe je aan dit leerdoel hebt gewerkt en hoe je je ontwikkeld hebt. Geef hierbij ook aan welke feedback je gekregen hebt, of je je hierin herkent en wat je ermee gedaan hebt. Wat zijn je sterke punten en waar liggen nog uitdagingen voor je? Hoe ga je deze uitdagingen aanpakken na afronding van je opleiding?

Hierna wordt in paragraaf 4.5 beschreven waar je verder rekening mee moet houden.

4.5 Richtlijnen stageverslag en inleverprocedure

- Begin met een titelblad met daarop naam van de Academie, de opleiding, het stageonderdeel, je naam en de datum.
- Maak een inhoudsopgave met hoofdstukken, paragrafen en bladzijdenummers.
- Schrijf een voorwoord en inleiding. In welk kader heb je dit verslag gemaakt? Wat hoop je te leren, wat zijn je verwachtingen?
- Doe verslag naar aanleiding van de stageopdrachten. Begin ieder nieuw hoofdstuk of stageopdracht op een nieuwe bladzijde. Gebruik als je het over een cliënt hebt, niet de eigen naam van deze cliënt in verband met de wet op de privacy.
- Geef in een apart hoofdstuk een nabescherwing op je stage en evalueer per leerdoel.
- Schrijf helder en zonder taalfouten. Gebruik schrijftaal, geen spreektaal.
- Je verstuurt het stageverslag en alle ingevulde stageformulieren tegelijkertijd naar de interne stagebegeleider ter beoordeling. Je externe stagebegeleider ontvangt ook het stageverslag.

5 Beoordeling van je stage

In dit hoofdstuk komt zowel de eindbeoordeling als de regelgeving omtrent een herkansing aan bod.

5.1 Eindbeoordeling

Je interne stagebegeleider bepaalt je eindbeoordeling in het derde gesprek op grond van:

- het door de externe stagebegeleider ingevulde evaluatieformulier, waarin ook een beoordeling is gegeven.
- het door jou geschreven stageverslag, met daarin de uitwerking van de stageopdrachten en een evaluatie van de leerdoelen.

Beide beoordelingen moeten voldoende te zijn.

5.2 Herkansing

Als er sprake is van een onvoldoende, heb je recht op één herkansing. De aard van de herkansing wordt bepaald door de interne stagebegeleider in samenspraak met de stagecoördinator. De herkansing kan bestaan uit:

- het opnieuw schrijven van je stageverslag;
- het verlengen van je stageperiode;
- het uitvoeren van een speciaal geformuleerde opdracht, toegespitst op de aard van de onvoldoende;
- het opnieuw doen van een stage;
- een combinatie van bovenstaande mogelijkheden.

6. Overige informatie

Hieronder wordt overige informatie gegeven over enkele situaties die tijdens je stage kunnen voorkomen.

6.1 Het afbreken van de stage

Het kan voorkomen dat een stage niet bevredigend verloopt, hetzij voor jezelf, hetzij voor de stage-instelling of stagepraktijk. Wanneer er na overleg tussen de externe stagebegeleider, de interne stagebegeleider en jouzelf geen zicht is op verbetering, kan besloten worden de stage af te breken. Het afbreken van een stage heeft consequenties. Afhankelijk van het leerrendement kan besloten worden dat de stage in zijn geheel overgedaan wordt, of dat er een deel van de al gewerkte uren meegenomen kan worden naar een nieuwe stage. Dit wordt beoordeeld door de stagecoördinator. Je bent zelf verantwoordelijk voor het vinden van een nieuwe stageplek.

6.2 Ziekte of verzuim tijdens de stage

Bij eventueel verzuim (bijvoorbeeld door ziekte) stel je de stage-instelling of stagepraktijk op de hoogte. Wanneer je niet op de stageplek kan zijn, geef je dit zo vroeg mogelijk aan. Ben je ziek en blijkt dat je die dag niet naar je stage kan, dan bel je (wanneer dat in redelijkheid mogelijk is) uiterlijk 24 uur voor je stagedag naar je externe stagebegeleider. Het is belangrijk dat je dit zo vroeg mogelijk doet, want er wordt op je gerekend. Wanneer het verzuim langer dan twee weken duurt of sprake is van herhaaldelijk verzuim, dan maak je met de stage-instelling of stagepraktijk afspraken over een oplossing hiervoor. Je informeert je interne stagebegeleider over de gemaakte afspraken. Voorwaarde is wel dat je aan het eind van de stage aan het vastgestelde aantal uren hebt voldaan.

6.3 Vakantie

Omdat de periode waarin de stage ingevuld wordt ruimer is dan het aantal uren dat voor de stage staat, kan je in overleg met de stage-instelling of stagepraktijk vakantie of vrije dagen opnemen. Ook hier geldt dat je uiteraard wel het vastgestelde aantal uren daadwerkelijk stage loopt.

6.4 Klachten en problemen

Als je problemen hebt in relatie tot de externe stagebegeleiding en het lukt niet om daar uit te komen, kan je je wenden tot de stagecoördinator voor bemiddeling of nadere actie.

Stageformulieren, bijlagen 1 t/m 4

Bijlage 1: Formulieren

- stage-overeenkomst
- stageleerdoelen
- registratieformulier stage-uren en
- evaluatieformulier voor stage-instelling

STAGE-OVEREENKOMST

Academie voor Geesteswetenschappen (AvG), opleiding Geestelijk Begeleider
Leslocatie: Eykmanlaan 1200, 3571 KH Utrecht

1. Betrokkenen bij deze overeenkomst:

Stagiair(e):

Adres:

Postcode en woonplaats:

Telefoon:

E-mail:

Externe stagebegeleider instelling/praktijk:

Adres:

Postcode en plaats:

Telefoon:

E-mail:

Stagecoördinator Academie voor Geesteswetenschappen:

Elizabeth Post

Telefoon: 06-12052610.

E-mail: elizabeth.post@academiegeesteswetenschappen.nl

2. Stageperiode:

3. Aantal stage-uren:

- Opleidingsinstituut, stagiair(e) en stagebegeleider zullen vertrouwelijke gegevens die hun wederzijds ter kennis komen vertrouwelijk behandelen.
- De stagiair(e) verricht activiteiten die passen binnen de algemene stageleerdoelen.
- Stagecoördinator, externe stagebegeleider en stagiair(e) zullen in geval van problemen met elkaar overleggen.
- De overeenkomst eindigt: bij onder punt 2 genoemde einddatum of op enig moment, na onderbouwing stagiair(e) en middels gesprek door stagecoördinator, externe stagebegeleider en stagiair(e).
- Wijzigingen en/of aanvullende bepalingen dienen door alle partijen te worden goedgekeurd en schriftelijk te worden vastgelegd.

Aldus overeengekomen,

Plaats:

Datum:

Handtekening externe stagebegeleider:

Handtekening stagiair(e):

Handtekening interne stagebegeleider:

FORMULIER STAGELEERDOELEN (bij aanvang stage)

Academie voor Geesteswetenschappen (AvG), opleiding Geestelijk Begeleider

Leslocatie: Eykmanlaan 1200, 3571 KH Utrecht

Stagiair(e):

Instelling/Praktijk:

Externe stagebegeleider:

Interne stagebegeleider AvG:

Stageperiode:

Geef hieronder aan wat je gedurende de stage wilt leren en waar je graag begeleiding bij wilt krijgen.

Mijn leerdoelen voor mijn stage zijn:

1.....
.....

2.....
.....

3.....
.....

4.....
.....

5.....
.....

Handtekening externe stagebegeleider

.....

Datum:

Handtekening interne stagebegeleider AvG

.....

Datum:

EVALUATIEFORMULIER STAGE VOOR DE STAGE-INSTELLING

Academie voor Geesteswetenschappen (AvG), opleiding Geestelijk Begeleider
Leslocatie: Eykmanlaan 1200, 3571 KH Utrecht

Stagiair(e):

Instelling/Praktijk:

Externe stagebegeleider:

Stageperiode:

1 Hoe is het overleg geweest over de inhoud van de leerdoelen en de uitvoering daarvan?

.....

2 In hoeverre heeft de stagiair(e) zich een professionele beroepshouding eigen gemaakt? Waar dient verder aan gewerkt te worden?

.....

3 Hoe beoordeelt u de kwaliteit van het handelen, de kennis en het inzicht van de stagiair(e) in algemene zin m.b.t. de beroepspraktijk? Aan welke punten zou nog gewerkt moeten worden?

.....

4 Hoe beoordeelt u de samenwerking met de stagiair(e)?

.....

5 Overige opmerkingen:

.....

Beoordeling door externe stagebegeleider:

Onvoldoende / voldoende / ruim voldoende / goed / zeer goed

(s.v.p. omcirkelen wat van toepassing is)

Plaats:

Datum:

Handtekening externe stagebegeleider :

Handtekening stagiair(e):

Bijlage 2: Stageopdrachten

Stageopdracht 1

Opstellen van een stagewerkplan en formuleren van jouw leerdoelen.

Voor de start van je stage stel je een stagewerkplan op.

Beschrijf m.b.t. competenties zo concreet mogelijk je startsituatie: over welke kennis, vaardigheden en houding beschik je al? Wat kan nog beter? Benoem dit zo concreet mogelijk.

Vervolgens ga je in op de vraag wat je aan het einde van de stage bereikt wil hebben. Beschrijf deze leerdoelen. Doe dat zo concreet mogelijk volgens de SMART-methode. Je leerdoelen moeten corresponderen met de algemene leerdoelen van de stage. Gebruik voor het formuleren van jouw leerdoelen het Formulier Stageleerdoelen (bijlage 1).

Het stagewerkplan bespreek je eerst met je interne stagebegeleider om het vervolgens vóór het startgesprek aan je externe stagebegeleider ter bespreking en goedkeuring voor te leggen.

Stageopdracht 2

Geef een beschrijving van de instelling/praktijk waar je stage loopt en vanuit welke visie er wordt gewerkt. Geef een beknopt schriftelijk commentaar op deze visie en koppel dit aan je persoonlijke visie als toekomstig professioneel geestelijk begeleider.

Stageopdracht 3

Zoek in overleg met de externe stagebegeleider naar leersituaties om aan je specifieke leerdoelen te kunnen werken en waarin verschillende vaardigheden aan de orde kunnen komen.

Deze verdiepende opdracht is erop gericht kennis, inzicht en vaardigheden te ontwikkelen m.b.t. de geestelijke begeleiding in de stage-instelling of stagepraktijk. Samen met de cliënt of bewoner (of diens familie en vrienden) richt je je op fundamentele levensvragen, vragen over ziekte en gezondheid, dood en leven, en op de verwerking van de situatie waarin zieken en mensen met beperkingen kunnen verkeren.

Je hebt individuele gesprekken met mensen, maar kunt ook hulp en begeleiding bieden via bijvoorbeeld groeps gesprekken. Als Geestelijk Begeleider in instellingen kun je ook een bijdrage leveren aan het individuele zorgplan voor een cliënt of bewoner.

Ook in discussies binnen de instelling, bijvoorbeeld over ethische kwesties, zijn er mogelijkheden om een bijdrage te leveren, evenals in de onderlinge contacten met collega's en andere betrokkenen.

- Zoek in overleg met je stagebegeleider cliënten/doelgroepen uit voor deze opdracht. Kies die personen uit, waarbij verschillende vaardigheden m.b.t. de geestelijke begeleiding aan de orde kunnen komen.
- Introduceer jezelf bij deze cliënten/ doelgroepen en maak alle contactmomenten mee. Maak afspraken met je externe stagebegeleider over de supervisiemomenten.
- Maak uitvoerig aantekeningen tijdens verschillende contactmomenten in de stage.
- Geef een beschrijving van jouw waarnemingen en hoe de contactmomenten verlopen.
- Evalueer, zo mogelijk, met de betreffende cliënten/ doelgroepen hun ervaringen tijdens de geestelijke begeleiding en over het effect ervan. Leg hiervan schriftelijk verslag. Mogelijk is de externe stagebegeleider voorstander van het schrijven van een (gedeeltelijk) verbatim. Dat is een goede mogelijkheid om de verslaglegging te ondersteunen.

Bijlage 3: Erkenning en registratie beroepsvereniging

Algemene informatie over de RING-GV-procedure

De RING-GV toetst de levensbeschouwelijke competentie van geestelijk verzorgers wier levensbeschouwing niet gebonden is aan een levensbeschouwelijke traditie en/of instituut. De VGVZ definieert binding als volgt: "Bij een zending wordt bedoeld, de door de overheid erkende zendende instanties. Voor katholieken, protestanten en joden zijn dit de bij het CIO (Interkerkelijk Contact in Overheidszaken) aangesloten genootschappen; voor humanisten het Humanistisch Verbond; voor moslims de Centrale Moslim Organisatie (CMO), voor hindoes de Hindoeraad Nederland en voor boeddhisten de Boeddhistische Zendende Instantie (BZI)". Deze geestelijke verzorgers werken vanuit een traditie of instituut.

Met het RING-GV-certificaat van bevoegdheid voldoet de geestelijk verzorger aan de bevoegdheidseis voor regulier, volwaardig lidmaatschap bij de VGVZ. Ook voldoet de geestelijk verzorger met het certificaat aan de bevoegdheidseis voor registratie in het kwaliteitsregister SKGV. Toetsing door RING-GV is een belangrijke kwaliteitsborging van het werk als geestelijk verzorger.

Aanmelding voor toetsing staat open voor geestelijk verzorgers met een door SKGV erkend HBO- of WO-masterdiploma in de theologie, humanistiek of geestelijke verzorging. Ook geestelijk verzorgers met een HBO-bachelor kunnen zich aanmelden.

RING-GV toetst uitsluitend de levensbeschouwelijke competentie. Zij doet dat in aansluiting op en na toetsing van de vakbekwaamheid door een door SKGV erkende HBO- of WO-opleiding.

RING-GV toetst 4x per jaar, in toetsclusters. Kandidaten kunnen zich het gehele jaar aanmelden. Hun toetsing wordt het eerstvolgende toetscluster gestart.

Ring-GV streeft naar een afhandelingstermijn voor het gehele traject van maximaal 6 weken bij een schriftelijke toetsing en van maximaal 12 weken bij een mondelinge toetsing. Het traject start op het moment dat het toetscluster begint en eindigt met het verstrekken van de uitkomst van de toetsing.

Informatie over de toetsing bij de RING-GV

Bij je aanmelding dien je een schriftelijke uiteenzetting te uploaden.

Je wordt op basis van deze uiteenzetting getoetst. Dit zijn de toetsingscriteria:

1a. Kan de getoetste helder onder woorden brengen wat zijn/haar levensbeschouwing inhoudt, uit welke bronnen hij/zij put, welke tradities hem/haar inspireren en met welke gemeenschappen en/of personen hij/zij deze levend houdt? (beoordeling van opdracht 1a en 1b)

1b. Kan de getoetste goed uitleggen wat het voor hem/haar betekent om levensbeschouwelijk zonder zending te werken en hoe die beweegredenen tot uitdrukking komen in zijn/haar werk? (beoordeling van opdracht 1a en 1b)

2. Kan de getoetste op het onder 1 a genoemde reflecteren, en daarbij verbanden met de eigen levensgeschiedenis leggen om zo te laten zien hoe de integratie daarvan in de eigen levensbeschouwing vorm heeft gekregen? (beoordeling van opdracht 1a en 1b)

3. Kan de getoetste omgaan met mogelijke spanningen tussen de eigen levensbeschouwing en die van anderen (onbegrip, conflicten)? (beoordeling van opdracht 2)

4. Kan de getoetste op het onder 3 genoemde reflecteren? (beoordeling van opdracht 2)

Je uiteenzetting schrijf je anoniem en in maximaal 5 pagina's (lettertype Calibri, grootte 11, regelafstand 1.15). Schrijf je uiteenzetting op basis van deze opdrachten:

Opdracht 1

1a. Leg op drie manieren kort uit wat jouw levensbeschouwing inhoudt:

- Aan een (fictieve) collega
- Aan twee zeer duidelijk verschillende (fictieve) cliënten. Specificeer de levensbeschouwelijke achtergrond van de cliënten.

Bijv.: Welke levenswaarden zijn voor jou het belangrijkste? Welke plekken hebben existentiële thema's in jouw levensvisie? Uit welke bronnen put je? Welke tradities inspireren je? In welke gemeenschappen en/of met welke personen houd je deze levend?

1b. Leg uit wat het voor jou betekent om als levensbeschouwelijk niet-gezonden geestelijk verzorger te werken.

Let op: Laat in je beschrijving –bij opdrachten 1a en 1b– specifiek zien welke rol jouw eigen levensgeschiedenis hierbij speelt en wat de relatie is tussen je huidige levensbeschouwing en je biografie (denk hierbij bijv. aan je positie in het gezin waarin je bent opgegroeid, schoolervaringen, belangrijke gebeurtenissen in je leven).

In deze opdracht wordt aan criteria 1 a, 1 b en 2 getoetst.

Opdracht 2

Lever een casus in (uit stage of werk) van een situatie waarin er sprake was van een spanning tussen jouw eigen levensbeschouwing en die van een cliënt. Reflecteer hierop: wat deed het met je, wat vind je dat je goed hebt gedaan, wat zou je nu anders doen? Welke rol spelen jouw persoonlijke bronnen concreet, in de praktijk? Hoe worden ze gebruikt, in de geschetste begeleiding?

Bij weinig beschikbare casuïstiek in het geval van een startende geestelijk verzorger: beschrijf een privé-ervaring waarbij sprake was van spanning tussen de eigen levensbeschouwing en die van een gesprekspartner en reflecteer hierop.

In deze opdracht wordt aan criteria 3 en 4 getoetst.

Checklist bij deze stap:

- In mijn schriftelijke uiteenzetting heb ik opdracht 1 a, opdracht 1 b en opdracht 2 volledig beantwoord.
- Mijn uiteenzetting is anoniem geschreven: ik noem hierin geen namen. Noch van mijzelf, noch van mijn werkgever, cliënten of collega's.
- Mijn uiteenzetting is max. 5 pagina's lang (in lettertype Calibri, grootte 11, regelafstand 1.15).
- Ik heb mijn schriftelijke uiteenzetting opgeslagen als .doc bestand (niet als .pdf of .docx).

Bij de beoordeling van de (eerste) toetsing kan er een mondelinge of schriftelijke aanvulling worden gevraagd.

Na een positieve beoordeling volgt het lidmaatschap van de VGVZ en daarna de registratie bij het kwaliteitsregister SKGV.

Bijlage 4: Uitgangspunten Opleiding Geestelijk Begeleider

4.1 Vormgeving opleiding Geestelijk Begeleider

In deze bijlage wordt de nodige informatie gegeven over de kopstudie Geestelijk Begeleider.

Informatie over deze opleiding kun je ook vinden op de website van de Academie.

De Academie heeft een opleiding Spiritualiteit & Zingeving op hbo-niveau. Na een tweejarige basisopleiding kun je kiezen voor een tweejarige Vrije Studierichting of een tweejarige beroepsopleiding Geestelijk Begeleider.

Ook na de tweejarige hbo-opleiding Verlies-, Rouw- en Stervensbegeleiding van de Academie is het mogelijk om aansluitend de kopstudie en beroepsopleiding Geestelijk Begeleider te volgen. Daaraan wordt wel de voorwaarde gesteld dat je enkele aanvullende modules volgt om de inhoudelijke basiskennis op een voldoende en vereist niveau te krijgen.

In het beroepsmatig afstudeertraject als Geestelijk Begeleider kun je professionele vaardigheden ontwikkelen om andere mensen te begeleiden en te ondersteunen bij het omgaan met levens- en zingevingsvragen. Hieronder wordt verder ingegaan op de kopstudie Geestelijk Begeleider.

4.2 Kopstudie Geestelijk Begeleider (twee jaar)

In de kopstudie Geestelijk Begeleider volg je een programma van steeds vier avonden hoor- en werkcolleges van de voor de studie relevante vakgebieden. Hiernaast zijn voor de ontwikkeling van de competentiegerichte praktijkvaardigheden drie belangrijke onderdelen in het praktijkgerichte programma opgenomen: de praktijkstage, praktijkondersteunende modules en begeleiding voor de RING-GV-erkenning.

De praktijkstage

Stage is een essentieel onderdeel van de eindbeoordeling. Je loopt een uitgebreide begeleide stage van minimaal 300 uur om kennis te maken met verschillende handelingsgebieden van het werkveld en om het geleerde in praktijk te brengen.

Idealiter start je stage aan het einde van het eerste jaar of aan het begin van het tweede jaar van de kopstudie. De tussenliggende zomerperiode biedt kansen om een gedeelte van het vereiste aantal uur in te vullen. Bij vroegtijdige aanvang kunnen praktijkervaringen optimaal geïntegreerd worden in de modules, gericht op het toekomstig beroep als Geestelijk Begeleider. In het tweede jaar sluit je de praktijkstage af.

Eventuele uitzonderingen op deze eisen dien je altijd met je tutor te bespreken en nader af te stemmen. Stage en/of onderzoek is samen met een (praktijkgerichte) scriptie de belangrijkste voorbereiding op het beroep van Geestelijk Begeleider.

De praktijkondersteunende modules

Onder andere de modules Begeleidingsmethodieken GB en Model Existentiële Zielzorg geven je in het begin van het eerste jaar GB een theoretisch kader dat als startpunt dient voor de latere ontwikkeling van praktijkvaardigheden in je stage.

In de Begeleidingsmethodieken GB verwerf je kennis van het begrip 'praktijk' en van de basismethodiek van de geestelijke begeleiding. Je oefent met het herkennen, hanteren en verantwoorden van methodische benaderingen in een concrete casus in de (toekomstige) praktijk.

Met de module Model Existentiële Zielzorg ben je in staat de onderdelen van het zielzorgmodel in samenhang te zien, met de deskundigheid van professionele geestelijke begeleiding in hedendaagse context. Deze Zindeskundigheid veronderstelt een model en structuur van waaruit cliënten kunnen worden begeleid. In deze module wordt de theorie van dit model uitvoerig besproken en begripsmatig geoefend. De inoefening in de praktijk geschiedt in de volgende module.

In de module Zinvinding en Levensverhaal, binnen het tweede jaar, oefen je om processen van geestelijke begeleiding te bezien en benoemen vanuit je eigen levensvisie. Jouw eigen levensverhaal en jouw eigen levensbeschouwing komen hier aan de orde. Onder andere komen dan ook casustoepassingen aan bod.

Bovengenoemde drie modules kunnen je helpen in een mogelijk toekomstige Ring-GV toetsing en SKGV-accreditatie.

In de module Beroepsprofiel in het eerste jaar ontwikkel en presenteer je een persoonlijk beroepsprofiel met een oriëntatie op je eigen invulling van het beroep Geestelijk Begeleider, de beoogde doelgroepen, de positionering in het zorgveld en de concrete mogelijkheden voor samenwerking met andere professies en organisaties. Deze module is gericht op praktijkvaardigheden en dient als voorbereiding op de toetsingsprocedure voor de RING-GV: "Wat zijn de bronnen van waaruit je gaat werken en hoe geef je vorm aan jouw levensbeschouwing?"

In de overige modules van het studieprogramma Geestelijk Begeleider wordt, daar waar mogelijk, een verbinding gemaakt tussen lessen en de praktijk/stage. In een aantal modules wordt ingegaan op gespreksvaardigheden en (spirituele) bronnen en tradities. Ook deze praktijkervaringen kunnen ten dienste staan van de RING-GV-procedure, bijv. bij reflectie op een praktijkcasus. Studenten worden uitgenodigd om ook zelf initiatief te nemen en docenten te bevragen naar verbinding van lessen en praktijk.

Leertrajectbegeleiding

In de leertrajectbegeleiding leer je je eigen ontwikkeling te sturen om een beroepsidentiteit te ontwikkelen als Geestelijk Begeleider. Hierin wordt de stage geïntegreerd als aandachtspunt.

Supervisie en intervisie

Methodisch stilstaan bij je eigen praktijkervaring draagt bij tot jouw ontwikkeling als professional: je brengt jouw eigen praktijkervaring in en leert op basis van eigen reflectie en de feedback van anderen op het vlak van waarnemen, denken, voelen en handelen.

Eindschrijft en onderzoek

In je eindschrijft laat je zien dat je zelfstandig een (empirisch of literatuur-) onderzoek kunt uitvoeren en daarvan een samenhangend verslag kunt schrijven.

Een andere mogelijkheid is om je stageverslag te verwerken in een schrijft en al reflecterend op jouw eigen praktijkervaringen te onderzoeken hoe jouw eigen beroepsidentiteit vorm kan krijgen en verder kan groeien. Ervaringsmateriaal kan worden verbonden met de theoretische inzichten die je hebt verworven in de opleiding en door literatuurstudie.

Je stage omvat minimaal 300 uur. Daarvan besteed je minstens 260 uur in het beroepenveld van de Geestelijk Begeleider. 40 uur wordt gerekend voor het invullen en laten invullen van de formulieren

(zie bijlage 1) en het voldoen aan de stage-opdrachten (zie bijlage 2), uitmondend in het stageverslag.

SKGV-erkenning en RING-GV-toetsing:

Na twee jaar GB behaal je het erkende SKGV-diploma, dat je de mogelijkheid geeft lid te worden van de VGVZ. Hiervoor meld je je aan via de RING-GV-toetsingsprocedure. In bijlage 3 wordt deze procedure kort beschreven. In deze toetsing worden vragen gesteld met reflectie op je praktijk en je eigen beroepsidentiteit. De stage-ervaringen en de modules zijn hiervoor een belangrijke bron. Deze procedure is een individueel proces en je wordt, binnen het kader van de opleiding, op weg geholpen. De uiteindelijke aanmelding en uitvoering is je eigen verantwoordelijkheid. Na een positieve toetsing volgt lidmaatschap bij de VGVZ en vervolgens de registratie bij het SKGV-kwaliteitsregister.

4.3 Eindtermen en leerdoelen opleiding GB

Als afgestudeerde aan de beroepsgerichte opleiding Geestelijk Begeleider, beschik je over de volgende deskundigheid en vaardigheden:

- Je kunt zelfstandig en onbevangen vanuit een breed kennisperspectief nadenken over levensbeschouwing, zingevingsvragen, spiritualiteit, transcendentie en religie. Ook ben je in staat te reflecteren op je eigen gedrag, denken en gevoelens.
- Je kunt zelfstandig en geïnspireerd de weg vinden in sociaalwetenschappelijke, (para)psychologische en natuurwetenschappelijke en religieuze paradigma's met betrekking tot zingevingsvragen.
- Je kunt onbevooroordeeld maar ook kritisch kennis nemen van inzichten over bijzondere bewustzijnstoestanden, buitenzintuigelijke waarneming, meditatie -methoden en andere ingangen tot transcendentie of spiritueel inzicht.
- Je bezit voldoende psychologische, medisch-biologische en sociaalwetenschappelijke kennis om zelfstandig een hulpverleningsrelatie aan te gaan, waarbij je je eigen mogelijkheden en beperkingen verantwoord kunt inschatten.
- Je hebt voldoende psychologische, psychosociale en communicatieve vaardigheden om met methodische gespreksvoering cliënten verantwoord en effectief te begeleiden en te ondersteunen bij de omgang met zingevingsproblematiek en spirituele ontwikkeling.
- Je hebt voldoende inzicht in de sociologische, psychologische, psychiatrische, juridisch-ethische en organisatorische aspecten van een hulpverleningsrelatie om je op verantwoorde wijze professioneel te kunnen positioneren in het zorgsysteem en om de complexe problematiek te kunnen onderkennen en zo nodig effectief door te kunnen verwijzen.
- Je bezit voldoende kennis van religies en levensbeschouwelijke tradities in hun historische en hedendaagse gestalten en beleving, en ook van hun onderlinge relaties en hun verschillen/overeenkomsten. Je hebt voldoende inzichten om te herkennen hoe geestelijke begeleiding vanuit de grote wereldgodsdiensten en uiteenlopende tradities in de praktijk wordt gerealiseerd.

4.4 Competentieprofiel Geestelijk Begeleider

De opleiding Geestelijk Begeleider van de Academie bestaat uit competentiegericht onderwijs. Het competentieprofiel bestaat uit de eisen van het erkende SKGV-diploma. Op het competentieprofiel is het lesprogramma gebaseerd. Het competentieprofiel geeft aan over welke kennis, inzicht, vaardigheden, kwaliteiten en houding je beschikt na het succesvol afronden van de opleiding. Door competentiegericht leren word je optimaal voorbereid op de beroepspraktijk.

Competenties van de Geestelijk Begeleider

Inhoudsgerichte competenties hebben betrekking op de gerichtheid van de geestelijk verzorger op zingeving en levensbeschouwing:

- **Hermeneutisch/levensbeschouwelijk:**

Het kunnen verhelderen van zingevingsvragen en van levensbeschouwelijke overtuigingen en gewoonten in relatie tot de context of situatie, en het kunnen bieden van levensbeschouwelijke counseling. Hieronder wordt begrepen het vermogen om betekenisgeving in teksten en beelden, praktijken en levensverhalen, tradities en nieuwe vormen van zingeving te verstaan, vertolken en duiden vanuit levensbeschouwelijke tradities. Dit voltrekt zich in relatie tot en in uitwisseling met existentiële en spirituele vragen, levensbeschouwelijke en ethische bronnen, hedendaagse samenleving, geloof en cultuur. Cruciaal is het vermogen om emoties en onuitgesproken vragen en impliciete veronderstellingen te horen en te verhelderen.

- **Therapeutisch:**

Het aandachtig present kunnen zijn bij en kunnen luisteren naar anderen, het op systematische wijze kunnen verhelderen en analyseren van levensvragen en crises, en het kunnen bieden van begeleiding bij coping, het zoeken naar (levens)oriëntatie en het vormgeven van levenskunst. Dit geschiedt vanuit kennis van therapeutische processen en met onderscheidingsvermogen tussen gezonde en ongezonde vormen van spiritualiteit en geloof.

- **Spiritueel:**

Ondersteuning kunnen bieden bij het aanboren en vernieuwen van spirituele en levensbeschouwelijke bronnen. Dat veronderstelt brede kennis van levensbeschouwelijke bronnen en het vermogen om die bronnen waar nodig te herijken en present te stellen in rituele handelingen en symbolische uitdrukkingwijzen.

- **Ethisch:**

De bezinning op ethische aspecten van zorg- en dienstverlening kunnen faciliteren alsook ethische vragen en morele dilemma's kunnen verhelderen in het bieden van morele counseling en in het begeleiden van moreel beraad.

Procesgerichte competenties hebben betrekking op de professionele, organisatorische en maatschappelijke contexten waarin de geestelijk verzorger werkt:

- **Agogisch:**

Individen en groepen in veranderings- en groeiprocessen kunnen begeleiden met het oog op ontwikkeling, verandering en groei in humaniteit en spiritualiteit.

- **Intermediair:**

Als bemiddelaar en pleitbezorger kunnen optreden in (interne en externe) netwerken (waaronder maatschappelijke en levensbeschouwelijke organisaties) met het oog op begeleiding van mensen, ethische vragen en raakpunten tussen levensbeschouwing en zorg- en dienstverlening. Cruciaal is het vermogen om zowel openheid te bewerkstelligen als vertrouwelijkheid te waarborgen.

- **Communicatief:**

Contact kunnen leggen en uitwisseling bevorderen op veelzijdige wijze met diverse mensen en in verschillende contexten met het oog op optimale begeleiding, samenwerking en informatievoorziening; het aanbod van geestelijke verzorging, zowel in algemene termen als afgestemd op specifieke problematiek, systematisch en helder aan anderen kunnen presenteren.

- **Educatief:**

Individueel en groepen op uitnodigende en didactisch verantwoorde wijze van scholing, training en advies kunnen voorzien met het oog op levensbeschouwelijke aspecten van zorg- en dienstverlening; het kunnen bieden van ondersteuning aan professionals en vrijwilligers in het leren verstaan van het perspectief van anderen.

N.B. De opleiding Geestelijk Begeleider is vooralsnog gericht op het individu. Wanneer studenten echter ervaringen en/of affiniteit hebben met educatie kan deze competentie een onderdeel zijn in de uitwerking van de persoonlijke leerdoelen. Daarop zal ook de toetsing plaats vinden. De interne stage biedt hiervoor mogelijkheden. In de leertrajectbegeleiding wordt in combinatie met de module beroepsprofiel het organiseren van een groepsgerichte activiteit meegenomen als onderdeel van de individueel gewenste persoonlijke ontwikkeling. Een student kan hier zelf, in overleg met docenten, bij andere praktische modules invulling aan geven en reflectie op vragen.

- **Organisatorisch:**

Interdisciplinair en wederkerig kunnen samenwerken en processen kunnen faciliteren, initiërend en stimulerend in teams en netwerken kunnen participeren; als collega en werknemer kritisch loyaal in een organisatie of netwerk kunnen participeren en verantwoording afleggen; kennis hebben van organisatorische en maatschappelijke contexten en relevante regel- en wetgeving.

- **Methodisch:**

Het kunnen ordenen, registreren, documenteren, analyseren en evalueren van de eigen beroepspraktijken met het oog op de kwaliteitsverbetering; het gebruik kunnen maken van resultaten van onderzoek en participeren in onderzoek; het eigen aanbod en de afstemming van vraag, aanbod en gewenste uitwerking kunnen verantwoorden en verduidelijken; het structureel kunnen bevorderen van de bekendheid en de beschikbaarheid van het aanbod geestelijke verzorging.

De persoonsgerichte competenties zijn een voorwaarde voor een goede uitoefening van het beroep:

- **Zelfreflectief:**

Omvat biografische en levensbeschouwelijke zelfreflectie: kunnen reflecteren op de eigen levensbeschouwing teneinde op een evenwichtige, vrije en authentieke wijze anderen tegemoet te kunnen treden.

- **Dialogisch:**

In interacties, intervisie en supervisie de eigen vooronderstellingen en vooroordelen kunnen onderkennen én identiteit en standpunten van een ander eerbiedigen.

- **Existentieel:**

Tot een positiebepaling kunnen komen inzake existentiële, spirituele en ethische vragen om op een integere en verantwoorde manier anderen tegemoet te kunnen treden.

- **Integratief:**

Diverse competenties, verantwoordelijkheden en rollen kunnen integreren in eigen denken, voelen, willen en handelen.

4.5 Beroepsprofiel Geestelijk Begeleider

Wat is en doet een Geestelijk Begeleider?

Geestelijke begeleiding is een vorm van hulpverlening rond levensvragen, levensproblemen en zingeving en is als zodanig gericht op bestaansoriëntatie. Geestelijke begeleiding gaat uit van de levensloop van mensen en het verhaal dat zij daarover vertellen. Het primaire referentiekader van de Geestelijk Begeleider is de kennis en het inzicht m.b.t. levensvisies, levensbeschouwingen, visies op zingeving en spiritualiteit en de (persoonlijke) doordenking en doorleving daarvan. Het secundaire referentiekader is de psycho(patho)logische kennis en inzichten.

In de postmoderne samenleving gaat professionele geestelijke begeleiding over hulpverlening aan mensen die zin-zoekend zijn vanuit de eigen existentiële problematiek. Voorheen zochten mensen hun antwoorden op levensvragen en levensproblemen vaak in hun, van huis uit meegegeven, geloof.

Religie, en daarmee het pastoraat, bood mensen een zingevend kader voor het beantwoorden van levensvragen. Maar het veld van religie en pastoraat is tegenwoordig sterk veranderd. De traditionele rol van kerk en pastores is op veel plekken gewijzigd en er is sprake van een groot aanbod op het gebied van spiritualiteit en levensbeschouwing. In deze pluriformiteit is er behoefte aan Geestelijke Begeleiding die zich baseert en richt op het bestaan en het levensverhaal van de zinzoekende mens.

De Geestelijk Begeleider is met andere woorden interlevensbeschouwelijk georiënteerd, waarbij de afstemming gemaakt wordt op de levensbeschouwelijke visie van de hulpvrager. Zo kunnen existentiële thema's in bredere zin bespreekbaar gemaakt worden.

Ter onderscheid: Geestelijke Verzorging, vanuit een bepaalde denominatie, verschuift heden ten dage steeds meer naar begeleiding in zin-zoeken en bestaansoriëntatie. Heden ten dage is een grote toename waar te nemen van niet levensbeschouwelijk-gebonden Geestelijk Verzoorgers (vandaar de RING).

Kennis en vaardigheden van de Geestelijk Begeleider

Tijdens de tweejarige specialisatie Geestelijk Begeleider werk je aan de ontwikkeling van levensbeschouwelijke, theologische, spirituele, psychologische en therapeutische deskundigheid om iemand te begeleiden in zijn of haar relatie tot levensvragen, verlieservaringen, ziekte, dood en keuze bij ingrijpende gebeurtenissen.

Je krijgt kennis en begrip aangereikt om modellen van geestelijke begeleiding toe te passen in (individuele) cliëntbegeleiding. Daarnaast wordt er aandacht geschonken aan de oriëntatie in medisch-ethische discussies, theorieën rondom dilemma's in de gezondheidszorg en vraagstellingen rond het levenseinde.

Arbeidsmarktperspectieven

De opleiding Geestelijk Begeleider is vooral gericht op latere beroepsuitoefening. Geestelijk Begeleiders zijn werkzaam in instellingen van de (geestelijke) gezondheidszorg, bijvoorbeeld ziekenhuizen, verpleeghuizen, psychiatrische inrichtingen, verzorgingshuizen. Daarnaast zijn ze te vinden in vormingscentra, instellingen binnen justitie en defensie. Sommigen voeren een zelfstandige praktijk. Tegenwoordig komen er ook steeds meer Centra voor Levens-vragen.

Het veld is in beweging. Sommige plekken staan (nog) niet open voor HBO-opgeleiden, echter steeds meer instellingen gaan open voor deze doelgroep.

Aansluiting bij de SKGV (via de RING-GV-toetsing bij de VGVZ) biedt ook perspectieven om werkzaamheden te verrichten in de eerstelijnszorg (meestal via Centra voor Levensvragen). Als je in deze uitvoering van het beroep wilt ontwikkelen, is het ook mogelijk hierin stage te lopen. Het meelopen en meewerken met een Geestelijk Verzorger in de eerstelijnszorg/ ZZP'er met eigen praktijk kan dan een optie zijn. Een combinatie van plekken past mogelijk ook bij de uitgangspunten van de stage.